

Мова є не лише предметом вивчення, а й інструментом пізнання, засобом інтелектуального розвитку студентів. Адже, як писав В.О.Сухомлинський, мова належить до предметів, “в яких знання тісно зливаються з уміннями і виявляються насамперед в уміннях” [3]. Тому, важливе завдання викладачів коледжу озброювати студентів уміннями і навиками вільного володіння мовою, посилити практичну спрямованість занять, постійно виявляти неослабну увагу до тих аспектів навчальної роботи, від яких залежить їх розвиток мовлення.

На основі даних психолінгвістики у методиці розроблено систему навчання зв'язного мовлення, що виражає найголовніші етапи творчої роботи студентів: осмислення теми і вираження головної думки, збір і систематизація матеріалу, складання плану, написання твору у відповідності із задумом, з дотриманням вимог до обраного типу і стилю мовлення, самоперевірка і вдосконалення написаного [6].

Але, як би старанно не здійснювалася підготовка до виконання конкретного завдання, як би досконало не була розроблена система творчих робіт, успіхи не можуть бути стабільними, якщо студенти не засвоять загальних закономірностей побудови зв'язних висловлювань і не навчаться дотримуватися їх.

Література

1. Михайлюк В.О. Формування культури ділового мовлення. А/р – К. 1999.
2. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. – К., 1999.
3. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа. Вибр. твори: В 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1977. – Т. 4. – С. 253.
4. Мельничайко В.Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі укр. мови. – К.: Рад. школа, 1986. – С. 4.
5. Цінько С. Навчання слухання (аудіювання) як виду мовленнєвої діяльності на уроках рідної мови // Укр. мова і література в школі. – 2003. – № 1. – С. 15.
6. Капинос В.И. Работа по развитию речи в свете теории речевой деятельности // Рус. яз. в школе. – 1978. – № 4. – С. 63.

*Потужній О.В.
Переяслав-Хмельницький державний педуніверситет
імені Г. Сковороди*

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ДОШКІЛЬНИКІВ 5-7 РОКІВ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Сьогоднішні дошкільники складатимуть більшу частину потенціалу України першої половини ХХІ століття. Тому навчання, виховання і розвиток підростаючого покоління в нашій країні є одним з найважливіших державних завдань, що відзначено

в державних документах: Закон України “Про фізичну культуру і спорт”(1993 р.), цільова комплексна програма “Фізичне виховання – здоров’я нації”(1998 р.), Концепція фізичного виховання в системі освіти України (1997 р.) та ін.

Здоровий дитячий організм на кожному етапі свого розвитку являє собою складну біологічну систему, функціонування якої є звичайною умовою для навчання і виховання. Одним з найбільш чутливих до педагогічного впливу періодів розвитку, на думку дослідників є період “стрибка” показників фізичного стану в ранньому онтогенезі людини з 5 до 7 років. На цьому віковому етапі за допомогою рухів відбувається пізнання дитиною навколишнього світу, набувається досвід практичної діяльності, закладаються передумови нормальної життєдіяльності організму у дорослому стані. Практика і наукові дослідження показують, що рухова активність дитини стимулює її всебічний розвиток, зміцнює здоров’я, підвищує працездатність, формує пізнавальний інтерес до діяльності (Є.Аркін, Є.Н. Вавилова, Е.С. Вільчковський, Л.Д. Глазиріна, Т.І. Дмитренко, О.Д. Дубогай, Л.І. Пензулаєва).

Фізична культура займає одне з провідних місць у вихованні гармонійно розвинутої особистості. Ця ідея висвітлювалась в національних традиціях виховання дитини у селі. В зв’язку з переходом на навчання дітей з шестирічного віку підвищуються вимоги до рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості дітей старшої групи дитячого садка. Система оздоровчих заходів в дитячому садку передбачає охорону та зміцнення здоров’я дітей, повноцінний фізичний розвиток, різноманітну рухову діяльність і, що не менш важливо, формування стійкого інтересу до самостійних занять фізичними вправами

У наш складний і цікавий час переоцінки ідеалів, змін стереотипів ми дедалі частіше звертаємося до витоків духовності. Подальший розвиток суспільства не можливий без зв’язку поколінь, щоб діти і молодь знали своє коріння і свій родовід, пам’ятали звичаї, обряди, традиції, мудрі заповіді дідів і прадідів. Адже людина сильна своєю громадянськістю, почуттям любові до рідної землі, духовним надбанням свого народу.

На думку багатьох вчених (Є.Н.Пристапи, Г.В.Воробей, Е.С.Вільчковського, М.Г.Стельмаховича та ін.), фізичне виховання як невід’ємна частина виховання підростаючих поколінь є повноцінним, коли воно ґрунтується на засадах народної фізичної культури. Актуальною проблемою, особливо в селі, є пошук і наукове обґрунтування таких засобів фізичного виховання, які б відповідали українському менталітету та сучасним педагогічним положенням. Тому підвищується роль сім’ї, родини, найближчого оточення, де дитина отримує основи розвитку як духовного, так і фізичного.

Якою б великою не була роль дошкільного закладу в вихованні підростаючого покоління, але без активної участі сім’ї, не можливий повноцінний всебічний розвиток дитини. Вплив сім’ї на дітей визначається в значній мірі тим, що сім’я – перший колектив, в якому живе дитина, і батьки є головним джерелом його

суджень про життя, прикладом поведінки в суспільстві, в побуті. Сім'я невпинно впливає на дітей протягом тривалого часу, вона багато в чому визначає відношення дітей до фізичних вправ, їхній інтерес до спорту, активність та ініціативу.

На даний час набутий певний досвід організації спільної діяльності дитячого садка та сім'ї з фізичного виховання дітей. Це питання, як одного з напрямків педагогічної теорії виховання, досить детально розглядалося і вивчалося М.М.Аляб'євою, Я.Бердиховою, С.С.Волковою, П.Ф.Лєсгафтом, Л.Ф.Островською та ін. Проте, в цілому, рівень його, особливо в умовах сільської місцевості, не відповідає досконалим вимогам.

Мета дослідження – визначити ефективні форми, засоби і методи спільної діяльності родини та дошкільного закладу по формуванню у дітей 5-7 років позитивного відношення до фізичного виховання в умовах села.

Враховуючи сказане, було поставлені такі завдання: визначити фізичний розвиток, фізичну підготовленість та вивчити ряд соціальних факторів, які впливають на процес фізичного розвитку дошкільників 5-7 років, що проживають в сільській місцевості. Для вирішення цих завдань проведено аналіз літературних джерел, бесіди з вихователями і батьками, їх анкетування, педагогічні спостереження, контрольні випробування, антропометрію, застосовано методи математичної статистики.

У дослідженні взяло участь 65 дошкільників 5-7 років, які проживають у м. Переяслав-Хмельницькому та селах району. Визначились рівні фізичного розвитку і фізичної підготовленості цих дітей. Серед респондентів були діти, які відвідують дитячий садок у м. Переяслав-Хмельницькому – 20 осіб; діти, які відвідують дитячий садок у селі – 25 осіб; діти, які виховуються у сім'ях, що проживають у сільській місцевості – 20 дітей. Паралельно проводилось опитування батьків за допомогою спеціально підготовлених анкет.

Аналіз показників фізичного розвитку свідчить, що середні показники фізичного розвитку дітей, які відвідують дитячий садок у місті, зокрема довжина та маса тіла менші в порівнянні з даними цих показників у дітей, які виховуються в сім'ї та відвідують дитячий садок у селі, а результати вимірювань обсягу грудної клітки, навпаки, дещо вищі. Необхідно відмітити, що обсяг грудної клітки у дітей, які виховуються у сім'ї в обсязі вимірювань менша, ніж у тих дошкільнят, які відвідують дитячий садок.

Для визначення фізичної підготовленості дітей були проведені контрольні випробування. З таблиці видно, що у показниках фізичних якостей дітей, які відвідують дитячий садок у місті, у селі і які виховуються в сім'ї, є суттєва різниця. Так, у дітей, які виховуються у сім'ї, встановлено нижчі результати, ніж у дітей, які відвідують дитячий садок у селі, але у свою чергу ці результати нижчі, ніж у дошкільнят, що виховуються у дитячому садочку в малому місті.

Таблиця 1

ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК І ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ
Статистичні значення показників фізичного
розвитку і фізичної підготовленості дітей 5-7 років

Показники	Діти, які відвідують д/с у малому місті (n = 20)	Діти, які відвідують дитячий садок у селі		Діти, які виховуються у сім'ї n = 20
		n = 11	n = 14	
Довжина тіла, см	117,5 ± 1,2	120 ± 1,71	119 ± 1,18	119,8 ± 1,49
Маса тіла, кг	21,3 ± 0,42	21,9 ± 1,05	20,8 ± 0,94	21,9 ± 0,81
Окружність грудної клітки, см	61,8 ± 0,48	61,5 ± 1,43	61,6 ± 0,86	60,2 ± 1,02
Стрибок в довжину з місця, см	105,85 ± 3,29	101,8 ± 5,65	85,4 ± 5,8	83,45 ± 3,47
Кидки м'яча об стіну і ловля з відстані 1 м, за 30 сек., раз	9,65 ± 1,02	4,5 ± 0,61	4,43 ± 1,18	4,05 ± 0,54
Піднімання тулуба в сід з положення лежачи на спині, раз	23,25 ± 2,39	8,7 ± 1,54	18,64 ± 1,57	12,8 ± 1,07
Згинання та розгинання рук в упорі лежачи, раз	5,7 ± 1,2	1,5 ± 0,51	2,86 ± 0,78	2,65 ± 0,36
Стрибки зі скакалкою до втоми, раз	7,45 ± 2,15	7 ± 4,21	4,79 ± 1,57	7,25 ± 1,32

Цей факт певною мірою можна пояснити спираючись на отримані дані анкетування батьків, згідно яким виявлено вплив різних чинників на заняття фізичною культурою дітей. Зокрема на питання які фактори впливають на розвиток інтересів дитини і її залучення до фізичної культури, батьки відповіли, що це спільні заняття з дитиною (42,9%), менший вплив на формування інтересу до занять фізичною культурою мають засоби масової інформації (32,1%), і лише потім – особистий приклад батьків (21,4%).

Між тим 47,2% батьків вважають, що фізичне виховання в дитячому садку знаходиться на доброму рівні, 36,1% – на задовільному і 16,7% – на незадовільному рівні.

Особисту увагу привертають результати проведеного анкетування, які показали, що у родині, безперечною думкою є те, що саме мати несе відповідальність за виховання здорової дитини (46,4%). Характерно, що потім основним відповідальним є бабуся (32,1%), а вже тільки потім – батько (17,9%).

На питання: “Що заважає Вам активно займатися фізичним розвитком дитини?” – 71,4% на перше місце поставили брак часу, 10,7% – відсутність сили волі і 7,1% –

брак знань і умінь. Виходячи із сказаного, 50% опитуваних не систематично займаються фізичним вихованням з дитиною у сім'ї, а 19,6% – взагалі випадково.

Таким чином, проведений аналіз результатів досліджень свідчать, що у сім'ях, які проживають у сільській місцевості оцінка значущості фізичного виховання для повноцінного росту і здоров'я дитини досить висока. Між тим, малий обсяг повноцінної просвітницької роботи як у засобах масової інформації, так і у дитячому садочку не дає можливість повною мірою впроваджувати засоби і методи фізичної культури в спосіб життя дошкільнят в умовах сім'ї як у селі, так і малому місті проживання.

Література

1. Ашмарин Б.А. Теория и методика педагогических исследований в физической культуре. – М.: Изд – во «ФиС», 1978. – 222 с.
2. Вильчковский Э.С. Физическое воспитание дошкольников в семье. – К.: Рад. Шк., 1987. – 128 с.
3. Дубогай О. Д., Пангелов Б. П., Фролова Н. О., Горбенко М. І. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів. – К.: Оріяни, 2001. – 152 с.
3. Цьось А., Кліш І. Традиції родинного фізичного виховання в Україні // Рідна школа. – 2001. – № 7. – С. 29-32.

*Прокопенко Л.І.
ПДПУ імені К.Д.Ушинського*

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ СЕМАНТИКИ УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (ЕТНОЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ)

З утвердженням у науках гуманітарного циклу антропологічної парадигми й подальшим розвитком прагматичного підходу до опису мовних явищ протягом останніх десятиліть спостерігається помітне зростання інтересу вітчизняних і зарубіжних дослідників (Ажнюк Б.М., Бацевич Ф.С., Верещагін Є.М., Дяченко Л.М., Єрмоленко С.Я., Зорівчак Р.П., Космеда Т.А., Костомаров В.Г., Лисиченко Л.А., Мельник Л.В., Мокієнко В.М., Онкович Г.В., Телія В.М., Толстой М.І., Ужченко В.Д. та ін.) до вивчення національно- культурного аспекту семантики мовних одиниць, зокрема до культурно-національної конотації українських фразеологізмів. Причому проблема національно-культурної специфіки семантики мовних одиниць, у сучасній україністиці представлена кількома напрямками: власне лінгвістичний (етнолінгвістика) (Дяченко Л.М., Кузь Г.Т., Мусієнко В.П.), перекладознавчий (Ажнюк Б.М., Зорівчак Р.П.), українознавчий (Кононенко П.П.,